

Jiří Vlček, Daniela Fialová a kolektiv

Klinická farmacie I



Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.





Copyright © Grada Publishing, a.s.

KLINICKÁ FARMACIE I

Vedoucí autorského kolektivu:

PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D.
Prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.

Autorský kolektiv:

PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D.
MUDr. František Kulič
MUDr. Karel Macek, CSc.
Prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.
MUDr. PharmDr. Kamil Rudolf
Prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.
Doc. MUDr. Ivan Tilšer, CSc.
Prof. MUDr. Eva Topinková, CSc.
MUDr. Ivan Tůma, CSc.
Prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.
PharmDr. Viktor Voříšek
MUDr. Jana Zárubová

Recenzenti:

PharmDr. Pavel Grodza
Prof. MUDr. Miloslav Kršíak, DrSc.
PharmDr. Josef Suchopár

Autoři i nakladatelství děkují společností *BAYER s.r.o.*
a *ŠTAVOVSKÁ s.r.o.* za finanční podporu,
která umožnila vydání publikace.



Bayer HealthCare
Bayer Schering Pharma

© Grada Publishing, a.s., 2010

Obrázky 12 a 14 překreslila podle návrhů autorů Miloslava Krédlová.

Ostatní obrázky podle předloh autorů upravil Jan Šístek.

Cover Photo © fotobanka allphoto, 2010

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 3831. publikaci

Odpovědný redaktor Mgr. Luděk Neuzil

Sazba a zlom Jan Šístek

Počet stran 368

1. vydání, Praha 2010

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Tato publikace je určena pro odbornou zdravotnickou veřejnost a pracovníky ve zdravotnictví vybraných oborů.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmějí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

ISBN 978-80-247-3169-8 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-7022-2 (elektronická verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

| | |
|---|-----------|
| Věnování | 13 |
| Seznam zkratek | 15 |
| Předmluva | 23 |
| | |
| OBEČNÁ ČÁST | 25 |
| | |
| 1 Klinická farmacie jako multidisciplinární obor (<i>PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D.</i>) | 27 |
| 1.1 Obor klinická farmacie | 27 |
| 1.2 Vývoj klinické farmacie | 27 |
| 1.3 Stručná historie oboru v ČR | 28 |
| 1.4 Odborná příprava v oboru klinická farmacie | 29 |
| 1.5 Uplatnění specialistů v oboru klinická farmacie | 30 |
| | |
| 2 Role farmaceuta v bezpečnosti léčby (<i>prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc., PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D.</i>) | 33 |
| 2.1 Role lékárníka v bezpečnosti farmakoterapie | 33 |
| 2.2 Role klinického farmaceuta v bezpečnosti léčby | 34 |
| | |
| 3 Farmakoepidemiologie rizik farmakoterapie (<i>prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.</i>) | 37 |
| 3.1 Problémy spojené s užíváním léčiv – terminologie, klasifikace | 37 |
| 3.2 Nežádoucí polékové reakce | 37 |
| 3.2.1 Epidemiologie nežádoucích účinků léčiv | 39 |
| 3.2.2 Klasifikace nežádoucích účinků léčiv | 40 |
| 3.2.3 Faktory ovlivňující výskyt nežádoucích účinků léčiv | 41 |
| 3.2.4 Ekonomické a zdravotní důsledky nežádoucích polékových reakcí | 44 |
| 3.2.5 Projevy nežádoucích účinků | 45 |
| 3.2.6 Nežádoucí účinky léčiv s latencí mezi expozicí a klinickým projevem | 48 |
| 3.3 Léková pochybení | 49 |
| 3.3.1 Příčiny vzniku lékových pochybení | 50 |
| 3.3.2 Řešení lékových chyb a problémů souvisejících s podáváním léčiv | 51 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 3.4 | Kultura bezpečnosti farmakoterapie | 52 |
| 3.5 | Algoritmy k identifikaci, hodnocení a eliminaci rizik farmakoterapie .. | 53 |
| 3.5.1 | Algoritmus SOAP | 53 |
| 3.5.2 | Algoritmus SAZE | 53 |
| 3.5.3 | Dader metoda | 54 |
| | Literatura | 55 |
| 4 | Základy aplikované farmakokinetiky (prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.) | 57 |
| 4.1 | Úvod | 57 |
| 4.2 | Základní parametry aplikované farmakokinetiky | 58 |
| 4.2.1 | Plazmatický poločas a poločas eliminační fáze | 58 |
| 4.2.2 | Faktory ovlivňující velikost plazmatického poločasu | 60 |
| 4.3 | Clearance | 60 |
| 4.3.1 | Úvod | 60 |
| 4.3.2 | Použití clearance | 62 |
| 4.3.3 | Faktory ovlivňující clearance | 62 |
| 4.4 | Distribuční objem | 63 |
| 4.4.1 | Úvod | 63 |
| 4.4.2 | Použití distribučního objemu | 64 |
| 4.4.3 | Faktory ovlivňující velikost distribučního objemu | 64 |
| 4.5 | Biologická dostupnost | 65 |
| 4.5.1 | Úvod | 65 |
| 4.5.2 | Použití biologické dostupnosti | 65 |
| 4.5.3 | Faktory ovlivňující biologickou dostupnost léčiv | 66 |
| 4.6 | Hodnoty plazmatických koncentrací léčiva | 66 |
| 4.6.1 | Úvod | 66 |
| 4.6.2 | Využití znalostí hodnoty koncentrace léčiva v určitém čase t po jeho podání | 66 |
| 4.6.3 | Faktory ovlivňující individuální hodnoty k_a , lag time a biologické dostupnosti | 67 |
| | Literatura | 69 |
| | SPECIÁLNÍ ČÁST | 71 |
| 5 | Kardiovaskulární onemocnění (MUDr. PharmDr. Kamil Rudolf, MUDr. Karel Macek, CSc.) | 73 |
| 5.1 | Arteriální hypertenze | 73 |
| 5.1.1 | Úvod | 73 |
| 5.1.2 | Definice hypertenze | 73 |
| 5.1.3 | Fyziologická regulace krevního tlaku | 73 |
| 5.1.4 | Etiologie a patogeneze | 76 |

| | | |
|--------|--|-----|
| 5.1.5 | Klasifikace arteriální hypertenze | 79 |
| 5.1.6 | Klinická manifestace, prognóza | 79 |
| 5.1.7 | Diagnóza, diferenciální diagnóza | 80 |
| 5.1.8 | Cíl léčby | 82 |
| 5.1.9 | Strategie léčby | 82 |
| 5.1.10 | Nefarmakologická léčba | 83 |
| 5.1.11 | Farmakoterapie | 83 |
| | Kazuistika | 92 |
| | Literatura | 93 |
| 5.2 | Hyperlipidémie (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 93 |
| 5.2.1 | Úvod | 93 |
| 5.2.2 | Epidemiologie | 93 |
| 5.2.3 | Etiopatogeneze | 94 |
| 5.2.4 | Klinická manifestace, komplikace, prognóza | 96 |
| 5.2.5 | Diagnostika | 96 |
| 5.2.6 | Cíl léčby | 98 |
| 5.2.7 | Strategie léčby | 98 |
| 5.2.8 | Nefarmakologická léčba | 100 |
| 5.2.9 | Farmakoterapie | 101 |
| | Kazuistiky | 105 |
| | Literatura | 108 |
| 5.3 | Ateroskleróza (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 108 |
| 5.3.1 | Úvod | 108 |
| 5.3.2 | Epidemiologie | 108 |
| 5.3.3 | Etiopatogeneze | 109 |
| 5.3.4 | Klinická manifestace, komplikace, prognóza | 110 |
| 5.3.5 | Diagnostika | 111 |
| 5.3.6 | Cíl léčby | 112 |
| 5.3.7 | Strategie léčby | 113 |
| 5.3.8 | Nefarmakologická léčba | 113 |
| 5.3.9 | Farmakoterapie | 114 |
| | Edukační test | 115 |
| | Literatura | 116 |
| 5.4 | Ischemická choroba srdeční (<i>MUDr. Karel Macek, CSc., MUDr. PharmDr. Kamil Rudolf</i>) | 117 |
| 5.4.1 | Úvod | 117 |
| 5.4.2 | Definice onemocnění | 117 |
| 5.4.3 | Fyziologie | 117 |
| 5.4.4 | Etiopatogeneze | 118 |
| 5.4.5 | Klasifikace ischemické choroby srdeční | 119 |
| 5.4.6 | Akutní formy ischemické choroby srdeční | 120 |
| 5.4.7 | Chronické formy ischemické choroby srdeční | 123 |
| | Kazuistika | 132 |
| | Literatura | 133 |
| 5.5 | Ischemická choroba dolních končetin (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 133 |
| 5.5.1 | Úvod | 133 |
| 5.5.2 | Epidemiologie | 134 |

| | | |
|--------|---|-----|
| 5.5.3 | Etiopatogeneze | 134 |
| 5.5.4 | Klinická manifestace, komplikace, prognóza | 134 |
| 5.5.5 | Diagnostika | 135 |
| 5.5.6 | Cíl léčby | 136 |
| 5.5.7 | Strategie léčby | 136 |
| 5.5.8 | Nefarmakologická léčba | 137 |
| 5.5.9 | Farmakoterapie | 137 |
| | Kazuistika | 139 |
| | Literatura | 140 |
| 5.6 | Tromboembolická nemoc (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 140 |
| 5.6.1 | Úvod | 140 |
| 5.6.2 | Epidemiologie | 141 |
| 5.6.3 | Etiopatogeneze | 141 |
| 5.6.4 | Klinická manifestace, komplikace, prognóza | 144 |
| 5.6.5 | Diagnostika | 145 |
| 5.6.6 | Cíl léčby | 146 |
| 5.6.7 | Strategie léčby | 146 |
| 5.6.8 | Nefarmakologická léčba | 147 |
| 5.6.9 | Farmakoterapie | 148 |
| 5.6.10 | Prevence | 152 |
| | Kazuistika | 153 |
| | Literatura | 154 |
| 5.7 | Srdeční selhávání (<i>MUDr. PharmDr. Kamil Rudolf,</i> <i>MUDr. Karel Macek, CSc.</i>) | 154 |
| 5.7.1 | Úvod | 154 |
| 5.7.2 | Definice | 155 |
| 5.7.3 | Etiopatogeneze | 156 |
| 5.7.4 | Diagnostika | 157 |
| 5.7.5 | Cíl léčby | 160 |
| 5.7.6 | Rizika srdečního selhávání | 160 |
| 5.7.7 | Strategie léčby | 160 |
| 5.7.8 | Prevence | 170 |
| | Kazuistika | 170 |
| | Literatura | 171 |
| 5.8 | Srdeční arytmie (<i>MUDr. PharmDr. Kamil Rudolf,</i> <i>MUDr. Karel Macek, CSc.</i>) | 172 |
| 5.8.1 | Úvod | 172 |
| 5.8.2 | Definice | 172 |
| 5.8.3 | Fyziologie elektrické aktivity srdce | 172 |
| 5.8.4 | Etiopatogeneze | 174 |
| 5.8.5 | Klasifikace arytmií | 174 |
| 5.8.6 | Klinický obraz | 175 |
| 5.8.7 | Diagnostika | 176 |
| 5.8.8 | Nefarmakologická a farmakologická léčba | 176 |
| | Kazuistika | 185 |
| | Literatura | 186 |

| | | |
|----------|---|------------|
| 6 | Endokrinologická a metabolická onemocnění | 187 |
| 6.1 | Diabetes mellitus (<i>doc. MUDr. Ivan Tilšer, CSc.</i>) | 187 |
| 6.1.1 | Úvod | 187 |
| 6.1.2 | Epidemiologie | 187 |
| 6.1.3 | Fyziologická kontrola glykémie | 188 |
| 6.1.4 | Etiopatogeneze | 189 |
| 6.1.5 | Klinická manifestace | 190 |
| 6.1.6 | Komplikace | 191 |
| 6.1.7 | Diagnostika | 193 |
| 6.1.8 | Cíl léčby | 194 |
| 6.1.9 | Strategie léčby | 195 |
| 6.1.10 | Nefarmakologická léčba | 196 |
| 6.1.11 | Farmakoterapie | 197 |
| 6.1.12 | Prevence DM2 | 206 |
| | Edukační test | 207 |
| | Literatura | 209 |
| 6.2 | Tyreopatie (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 210 |
| 6.2.1 | Úvod | 210 |
| 6.2.2 | Epidemiologie | 210 |
| 6.2.3 | Etiopatogeneze | 211 |
| 6.2.4 | Klinická manifestace | 212 |
| 6.2.5 | Komplikace, prognóza | 214 |
| 6.2.6 | Diagnostika | 214 |
| 6.2.7 | Cíl léčby | 215 |
| 6.2.8 | Strategie léčby tyreopatií | 215 |
| 6.2.9 | Nefarmakologická léčba | 217 |
| 6.2.10 | Farmakoterapie | 217 |
| | Kazuistiky | 218 |
| | Literatura | 220 |
| 6.3 | Obezita (<i>MUDr. František Kulič</i>) | 220 |
| 6.3.1 | Úvod | 220 |
| 6.3.2 | Epidemiologie | 221 |
| 6.3.3 | Etiopatogeneze | 221 |
| 6.3.4 | Klinická manifestace, komplikace, prognóza | 222 |
| 6.3.5 | Diagnostika | 223 |
| 6.3.6 | Cíl léčby | 223 |
| 6.3.7 | Strategie léčby | 224 |
| 6.3.8 | Nefarmakologická léčba | 224 |
| 6.3.9 | Farmakoterapie | 225 |
| | Kazuistika | 227 |
| | Literatura | 228 |
| 7 | Neurologická onemocnění | 229 |
| 7.1 | Poruchy spánku (<i>prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.</i>) | 229 |
| 7.1.1 | Úvod | 229 |
| 7.1.2 | Chronobiologické poruchy spánku | 229 |
| 7.1.3 | Nespavost | 230 |

| | | |
|----------|--|------------|
| 7.1.4 | Primární nadměrná spavost | 235 |
| 7.1.5 | Parasomnie | 238 |
| 7.1.6 | Poruchy dýchání ve spánku | 241 |
| 7.1.7 | Neurologické, psychiatrické a interní choroby ovlivňující spánek | 242 |
| | Kazuistika | 246 |
| | Literatura | 246 |
| 7.2 | Epilepsie (<i>MUDr. Jana Zárubová</i>) | 247 |
| 7.2.1 | Úvod | 247 |
| 7.2.2 | Epidemiologie | 247 |
| 7.2.3 | Etiopatogeneze | 248 |
| 7.2.4 | Klinická manifestace | 250 |
| 7.2.5 | Terminologie a klasifikace | 251 |
| 7.2.6 | Diagnostika | 255 |
| 7.2.7 | Cíl a strategie léčby | 255 |
| 7.2.8 | Nefarmakologická opatření | 256 |
| 7.2.9 | Farmakoterapie | 256 |
| | Kazuistika | 274 |
| | Literatura | 275 |
| 7.3 | Demence (<i>prof. MUDr. Eva Topinková, CSc.</i>) | 276 |
| 7.3.1 | Úvod | 276 |
| 7.3.2 | Epidemiologie | 276 |
| 7.3.3 | Definice | 276 |
| 7.3.4 | Etiologie a klasifikace | 277 |
| 7.3.5 | Klinický obraz | 278 |
| 7.3.6 | Diagnostika | 280 |
| 7.3.7 | Komplikace onemocnění, prognóza | 280 |
| 7.3.8 | Cíl léčby | 282 |
| 7.3.9 | Strategie léčby | 283 |
| 7.3.10 | Nefarmakologická opatření | 283 |
| 7.3.11 | Farmakoterapie | 284 |
| | Edukační test | 291 |
| | Literatura | 292 |
| 8 | Další nozologické jednotky | 295 |
| 8.1 | Bolest (<i>prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.</i>) | 295 |
| 8.1.1 | Úvod | 295 |
| 8.1.2 | Definice | 295 |
| 8.1.3 | Klasifikace bolesti | 296 |
| 8.1.4 | Epidemiologie | 300 |
| 8.1.5 | Fyziologie a etiopatogeneze bolesti | 303 |
| 8.1.6 | Diagnostika | 309 |
| 8.1.7 | Komplikace onemocnění, prognóza | 311 |
| 8.1.8 | Cíl léčby | 312 |
| 8.1.9 | Strategie léčby | 312 |
| 8.1.10 | Nefarmakologická léčba | 315 |
| 8.1.11 | Farmakoterapie | 315 |

| | |
|--|------------|
| Edukační test | 320 |
| Kazuistika (neuropatická bolest) | 323 |
| Literatura | 323 |
| 8.2 Deprese (<i>MUDr. Ivan Tůma, CSc.</i>) | 324 |
| 8.2.1 Úvod | 324 |
| 8.2.2 Epidemiologie | 325 |
| 8.2.3 Etiopatogeneze | 326 |
| 8.2.4 Diagnostika | 327 |
| 8.2.5 Klinický obraz, komplikace | 330 |
| 8.2.6 Cíl léčby | 331 |
| 8.2.7 Strategie léčby | 332 |
| 8.2.8 Nefarmakologická léčba | 332 |
| 8.2.9 Farmakoterapie | 334 |
| Kazuistika | 338 |
| Edukační test | 339 |
| Literatura | 341 |
| Seznam tabulek | 343 |
| Seznam obrázků | 345 |
| Rejstřík věcný | 347 |
| Rejstřík generických názvů | 359 |

Věnování

Tuto první monografii klinické farmacie věnujeme dvěma našim kolegům a blízkým přátelům – PharmDr. René Machovi a MUDr. Františku Kuličovi, kteří se významně zasloužili o rozvoj klinické farmacie a klinicky orientované farmaceutické péče. Bohužel již nejsou mezi námi. PharmDr. René Mach jako první aplikoval v podmínkách lékárenství po roce 1989 klinickou farmacii do farmaceutické péče a MUDr. František Kulič patřil k lékařům zapáleným pro mezioborovou spolupráci s klinickými farmaceuty. Svým praktikováním, přednáškami i působením v odborných společnostech oba kolegové významně přispěli k rozvoji klinické farmacie a mezioborové spolupráce mezi lékaři, sestrami, klinickými farmaceuty, farmaceutickými asistenty a pacienty.

Se vzpomínkou na oba vynikající kolegy a blízké přátele
Editoři monografie – Jiří Vlček a Daniela Fialová

Seznam zkratek

| | |
|--------------------------|---|
| 4S | The Scandinavian Simvastatin Survival Study |
| ABCA1 | ATP-binding cassette transporter A1 |
| ABI | anle-brachial index – poměr systolického tlaku na paži a kotníkových tepnách |
| ACC | anterior cingular cortex |
| ACE | angiotenzin-konvertující enzym |
| ACEI | inhibitor angiotenzin-konvertujícího enzymu |
| ACTH | adrenokortikotropní hormon |
| ADP | adenozindifosfát |
| AE | antiepileptikum, antiepileptika |
| AG | arteriografie |
| ACH | acetylcholin |
| AIM | akutní infarkt myokardu |
| AK | antikoagulační léčba |
| ALLHAT studie | The Antihypertensive and Lipid-Lowering Treatment to Prevent Heart Attack Trial |
| ALT | alaninaminotransferáza |
| AMP | adenozin monofosfát |
| AMPA | α -amino-3-hydroxy-5-metyl-4-izoxazolpropionát |
| AN | Alzheimerova nemoc |
| ANP | atriální natriuretický peptid |
| antiGAD | protilátky proti glutamát oxidáze |
| antiTPO | protilátky proti tyreoidální peroxidáze |
| APC | aktivovaný protein C |
| APTT | aktivovaný parciální tromboplastinový čas |
| AS | ateroskleróza |
| ASA | kyselina acetylsalicylová |
| ASIC | Acid-Sensing Ion Channels |
| AST | aspartátaminotransferáza |
| AT | antitrombin |
| AT ₁ receptor | receptor pro angiotenzin II – typ 1 |
| AT ₂ receptor | receptor pro angiotenzin II – typ 2 |
| ATC-klasifikace | anatomicko-chemicko-terapeutická klasifikace (léčiv) |
| ATP | adenozintrifosfát |
| ATS | ateroskleróza |
| AV uzel | atrioventrikulární uzel |
| BB | betablokátory |
| BMI | index tělesné hmotnosti (body mass index) |
| BPSD | behaviorální a psychologické symptomy u demence |
| BZ | benzodiazepiny |
| CaB | blokátory kalciových kanálů |
| cAMP | cyklický adenosinmonofosfát |

| | |
|------------|--|
| CAPRICORN | Carvedilol Post-Infarct Survival Control in Left-Ventricular Dysfunction |
| CB | kanaboidní receptor |
| CBZ | karbamazepin |
| CETP | cholesterol ester transfer protein |
| CGRP | calcitonin-gen related peptide |
| CIBIS | The Cardiac Insufficiency Bisoprolol Study |
| CK | kreatinkináza |
| CK-MB | myokardiální frakce kreatinkinázy |
| CL | centralis lateralis |
| CLB | klobazam |
| CM | centrum medianum |
| CMP | cévní mozková příhoda |
| CNS | centrální nervový systém |
| COPERNICUS | The Carvedilol Prospective Randomized Cumulative Survival |
| COX-1 | cyklooxygenáza typu 1 |
| CPAP | trvalý přetlak v dýchacích cestách |
| CRPS | complex regional pain syndrom |
| CT | výpočetní tomografie |
| CTAG | arteriografie pomocí výpočetní tomografie |
| CYP | cytochrom P450 |
| CZP | klonazepam |
| ČR | Česká republika |
| DASH | Dietary Approaches to Stop Hypertension |
| DD | D-dimery |
| DDŽ | dolní dutá žíla |
| DIG | Digitalis Investigation Group |
| DK | dolní končetina |
| DKK | dolní končetiny |
| DM | diabetes mellitus |
| DM1 | diabetes mellitus I. typu |
| DM2 | diabetes mellitus II. typu |
| DP | depresivní porucha |
| DPP | dipeptidylpeptidáza |
| DRP | problém související s podáváním léčiv (drug related problem) |
| DSM-IV | Diagnostický a statistický manuál dušeních chorob IV |
| DSU | deriváty sulfonylarylmočoviny |
| dTK | diastolický tlak krve |
| EBM | medicína založená na důkazech (evidence based medicine) |
| EDRF | endotelový relaxační faktor |
| EEG | elektroencefalografie |
| EF | ejekční frakce |
| EFV | elektrofyzilogické vyšetření |
| EKG | elektrokardiograf |
| EKT | elektrokonvulzivní terapie |
| EMG | elektromyografie |
| EOG | elektrookulografie |

| | |
|-------------------|--|
| ESAC | European Surveillance of Antimicrobial Consumption |
| ESH/ESC | European Society of Hypertension/European Society of Cardiology |
| ESM | etosuximid |
| EU | Evropská unie |
| Euro Heart Survey | Evropská kardiologická studie – Dospělí s vrozenou srdeční vadou a kardiomyopatie (Euro Heart Survey, Adult Congenital heart Disease and Cardiomyopathies) |
| FDA | americký Úřad pro potraviny a léky (Food and Drug Administration) |
| FH | familiární hypercholesterolémie |
| FLB | felbamát |
| fMR | funkční magnetická rezonance |
| GABA | kyselina γ -aminomáselná |
| GABA-A (event. B) | receptor pro GABA typu A (event. B) |
| GB-choroba | Gravesova-Basedowova choroba |
| GBP | gabapentin |
| GIT | gastrointestinální trakt |
| GLP-1 | glukagon-like peptid-1 |
| GLUT | glukózový transportér |
| GTC | generalizované tonicko-klonické záchvaty |
| HbA _{1c} | glykovaný (glykosylovaný) hemoglobin |
| HDL | lipoproteiny o vysoké denzitě (high-density lipoprotein) |
| HIT | heparinem indukovaná trombocytopenie |
| HMG-CoA reductáza | 3-hydroxy 3-metyl-glutaryl-koenzym A-reduktáza |
| HRT | hormonální substituční terapie (hormon replacement therapy) |
| HVA | vysokovoltážně aktivované děje |
| HVLP | hromadně vyráběný léčivý přípravek |
| HŽT | hluboká žilní trombóza |
| CH | cholesterol |
| CHOPN | chronická obstrukční pulmonární nemoc |
| CHSS | chronické srdeční selhávání |
| i.m. | intramuskulární podání |
| i.v. | intravenózní podání |
| I-1 receptor | imidazolinový receptor typ 1 |
| IDL | lipoproteiny o střední denzitě (intermediate density lipoproteins) |
| IGE | idiopatická generalizovaná epilepsie |
| ICHDK | ischemická choroba dolních končetin |
| ICHE | inhibitory cholinesteráz |
| ICHS | ischemická choroba srdeční |
| ILAE | International League Against Epilepsy (Mezinárodní Liga proti epilepsii) |
| IM | infarkt myokardu |
| I _{Naf} | rychlé Na ⁺ děje |
| INR | mezinárodní normalizovaný poměr protrombinových časů (international normalized ratio) |

| | |
|----------|---|
| IPVZ | Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví |
| IR | inzulinová rezistence |
| IRS | substrát pro inzulinový receptor |
| ISA | vnitřní sympatomimetická aktivita |
| ISDN | izosorbitdinitrát |
| ISH | International Society of Hypertension (Mezinárodní společnost pro léčbu hypertenze) |
| ISMN | izosorbitmononitrát |
| IVLP | individuálně vyráběný léčivý přípravek |
| JME | juvenilní myoklonická epilepsie |
| KAT | 3-ketoacyl-koenzym A-tioláza |
| KBT | kognitivně behaviorální terapie |
| KF | klinická farmacie |
| KI | kontraindikace |
| KT | komorová tachykardie |
| KTI | kardiorakální index |
| KVS | kardiovaskulární |
| LABA | dlouhodobě působící sympatomimetika (long-acting beta-agonists) |
| LCAT | lecitin/cholesterolacyltransferáza |
| LCM | lacosamid |
| LDL | lipoproteiny o nízké denzitě (low density lipoprotein) |
| L-DOPA | levodopa |
| LEV | levetiracetam |
| LK | levá komora |
| LMWH | nízkomolekulární hepariny |
| LO | Langerhansovy ostrůvky pankreatu |
| LP | 1. lipoproteidy, 2. léčivý přípravek |
| LPL | lipoproteinová lipáza |
| LSD | kyselina lysergová |
| LTG | lamotrigin |
| MAE | myoklonická astatická epilepsie |
| MAO | monoaminooxidáza |
| MCS | motor cortex stimulation |
| MERIT-HF | Metoprolol CR/XL Randomized Intervention Trial in congestive Heart Failure |
| MHD | monohydroxyderivát |
| MK | mastné kyseliny |
| MKN | mezinárodní klasifikace nemocí |
| MMSE | mini mental state examination |
| MONICA | Multinational MONI toring of trends and determinants in CA rdiovascular disease |
| MR | magnetická rezonance |
| MRAG | arteriografie pomocí magnetické rezonance |
| MRFIT | the Multiple Risk Factor Intervention Trial |
| MRS | magnetická rezonanční spektroskopie |
| MS | metabolický syndrom, syndrom inzulinové rezistence |